

Πρότυπα-είδωλα

πηγές

<http://ekthesi.tumblr.com/protypa>

<https://influence-of-media.wikispaces.com>

http://papatsiros.blogspot.gr/2015/04/blog-post_27.html

http://latistor.blogspot.com/2017/03/blog-post_21.html#ixzz57wrsR4HX

ΝΕΟΙ-ΠΡΟΤΥΠΑ-ΕΙΔΩΛΑ επιμέλεια Μαρία Κάππου

Τα προβαλλόμενα αρνητικά πρότυπα	Θετικά πρότυπα
Ο οικονομικά επιτυχημένος άνθρωπος που μπορεί και εξασφαλίζει οικονομικό κέρδος εύκολα, γρήγορα και χωρίς ηθικές αναστολές.	Ο τίμιος και άξιος άνθρωπος
Οπαδοί της ελάσσονος προσπάθειας	Ο εργατικός, ο φιλόπονος, υπομονή, επιμονή, συνέπεια
Ο ευτυχημένος καταναλωτής (homo consumens) που ταυτίζει το «είναι» με το «έχειν» Ο άνθρωπος του «φαίνεσθαι»	Ο αντισυμβατικός άνθρωπος με ισχυρή προσωπικότητα που ενδιαφέρεται για την αυτοπραγμάτωσή του Ο άνθρωπος του «είναι»
Ο εξειδικευμένος τεχνοκράτης που εξασφαλίζει κοινωνικό κύρος και υψηλές οικονομικές αποδοχές συμμετέχοντας σε επικίνδυνα οικονομικά, πολιτικά και στρατιωτικά σχέδια πλουτισμού εις βάρος ανθρώπων και λαών	Ο μορφωμένος άνθρωπος Ο επιστήμονας που είναι αφοσιωμένος στην πρόοδο της επιστήμης και θέτει εαυτόν στην υπηρεσία των ανθρώπων.
Ατομικισμός-οπορτουνισμός Αδιαφορία για τη συλλογική δράση και το κοινό συμφέρον	Ο ανθρωπιστής που αγωνίζεται για το δημόσιο συμφέρον, το καλό της ανθρωπότητας και του περιβάλλοντος Άνθρωποι αφιερωμένοι στον εθελοντισμό
Πρότυπα σωματικής δύναμης και βίας όπως: Οπαδοί ομάδων Οπαδοί ακραίων ιδεολογιών Γενικότερα οι οπαδοί «του δικαίου της πυγμής»	Άνθρωποι που πραγματικά αξίζουν επειδή διαθέτουν πνευματικές και ψυχικές ικανότητες Όσοι υπερασπίζονται τα ιδανικά της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, της ειρήνης, της αλληλεγγύης
Πρότυπα ομορφιάς και νεανικότητας που προσφέρουν θέαμα και σεξ	Πρότυπα εργατικότητας και αξιοσύνης που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους για το κοινό καλό
Αστέρες του κινηματογράφου, της μουσικής και του αθλητισμού , που εξασφαλίζουν επωνυμία, δόξα, κύρος και υψηλές οικονομικές αμοιβές, χωρίς να ενδιαφέρονται για την πνευματική τους ανάπτυξη και τον τρόπο ανάδειξής τους.	Γνήσιοι καλλιτέχνες, με μοναδικά ταλέντα που είναι πρωτοπόροι στο χώρο τους
Χαρισματικοί πολιτικοί ηγέτες , που διαθέτουν πειθώ και μαγνητίζουν τα πλήθη, ανεξάρτητα αν είναι λαϊκιστές και δημαγωγοί.	Δημοκράτες πολιτικοί που προασπίζουν τα ιδανικά της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
Περιθωριακοί τύποι , που με την άρνησή τους να ενταχθούν στην κοινωνική ζωή και να συμβάλλουν στην καλύτερη τους κατανοούν αμφισβητίες και αποτελούν πρότυπα για μια μικρή, ευτυχώς, μερίδα της νεολαίας μας.	Φιλόσοφοι, δημοσιογράφοι και διανοητές που αμφισβητούν τα κακώς κείμενα, ασκούν αυστηρή κριτική και ελέγχουν την εξουσία και το κατεστημένο, προσπαθώντας να αφυπνίσουν τις μάζες
Φανατικοί και μισαλλόδοξοι ηγέτες που φανατίζουν τα πλήθη	Θρησκευτικοί ηγέτες , που απαλλαγμένοι από ακρότητες, προσπαθούν με ήρεμο τρόπο να περάσουν μηνύματα για την καλύτερευση της ζωής του ανθρώπου.

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

Πρότυπο Είναι το πρόσωπο εκείνο αλλά και ο τρόπος ζωής ή η αξία που λειτουργεί ως παράδειγμα προς μίμηση.

Πρότυπα είναι διάφορες στάσεις και τρόποι ζωής που έχουν θετική ή αρνητική επίδραση στην ψυχοσύνθεση και τη συμπεριφορά των νέων κυρίως ανθρώπων. Υπάρχουν δηλαδή πρότυπα προς μίμηση και πρότυπα προς αποφυγή, οπότε η επιλογή τους εναπόκειται στην κρίση του καθενός.

Επομένως, αντλούμε πρότυπα ζωής και συμπεριφοράς **από όλες τις εκφάνσεις της ζωής μας:**

- την οικογένεια
- την παρέα
- τον αθλητισμό
- το σχολείο
- τα ΜΜΕ
- την πολιτική
- την εργασία
- το θέατρο, τον κινηματογράφο, την μουσική, τους καλλιτέχνες
- γενικότερα από στενότερο ή ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον

Γενικότερα μπορούμε **να αντλούμε πρότυπα και ως έθνος ή κοινωνία από την ιστορία**, όπως είναι τα **ηρωικά παραδείγματα ανθρώπων ή λαών**, τα πρότυπα κοινοτικής-πολιτικής οργάνωσης, οικονομικής ανάπτυξης αλλά και πρότυπα αισθητικά, καλλιτεχνικά, πολιτιστικά, αθλητικά, στρατιωτικά κα.

Ακόμα πρότυπα είναι συγκεκριμένα πρόσωπα που μας εμπνέουν τον σεβασμό και τη διάθεση να τα μιμηθούμε γιατί αντιπροσωπεύουν ηθικές ή πνευματικές αξίες της κοινωνίας και του πολιτισμού μας. Τέτοια πρότυπα για τους νέους θεωρούνται συνήθως οι γονείς, τα μεγαλύτερα αδέρφια, κάποια πρόσωπα του συγγενικού ή φιλικού μας περιβάλλοντος, κάποιοι δάσκαλοι και καθηγητές μας που μας έμαθαν πολλά, κάποιοι σπουδαίοι και καταξιωμένοι άνθρωποι της εποχής μας για το κοινωνικό τους έργο ή την προσφορά τους στα γράμματα, τις τέχνες και τις επιστήμες.

Ιστορική ανασκόπηση: τα πρότυπα διαμορφώνονται ανάλογα με τις εποχές και με βάση τις επικρατούσες συνθήκες (κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές κ.λ.π.). Στις πρώτες κοινωνικές ομάδες το πρότυπα ήταν **ο καλός, γρήγορος και δυνατός κυνηγός**. Στην Αθήνα του 5ου π. Χ. αι. το πρότυπα ήταν ο **«καλός καθαθός ανήρ»**(=όμορφος και ενάρετος). Στο Μεσαίωνα τα **πρότυπα είχαν θρησκευτικό χαρακτήρα**. Στο Διαφωτισμό ίσχυσε **το πρότυπο του λογικού, ελεύθερου και καθολικού ανθρώπου (homo universalis)**. Στην εποχή μας επικρατεί σύγχυση ως προς τα πρότυπα. Ως επικρατέστερο **προβάλλεται ο οικονομικά επιτυχημένος άνθρωπος**

Είδωλα αντίθετα είναι διάσημα πρόσωπα, όπως **καλλιτέχνες, ηθοποιοί, τραγουδιστές, αθλητές, μοντέλα κα.** που γίνονται αντικείμενο θαυμασμού ή λατρείας από το νεανικό κυρίως κοινό σε σημείο μάλιστα **μαζικής ψύχωσης ή και υστερίας**. Πρόκειται δηλαδή για εφηβικά ή νεανικά ινδάλματα που παράγει η «βιομηχανία του θεάματος» και προωθεί με το κατάλληλο μάρκετινγκ το σύνολο των media για εμπορικούς λόγους. Η προβολή τους ακολουθεί τις επιταγές της μόδας και τη λογική της μαζικής κατανάλωσης, γι' αυτό

ΝΕΟΙ-ΠΡΟΤΥΠΑ-ΕΙΔΩΛΑ επιμέλεια Μαρία Κάππου

χρειάζεται και η διαρκής ανανέωσή τους. Επομένως η δόξα τους και η αξία χρήσης τους είναι περιορισμένη γιατί "το άστρο τους σβήνει γρήγορα" και οι θαυμαστές τους ωριμάζουν κάποτε, ενώ δε συμβαίνει το ίδιο με τα αληθινά πρότυπα στη ζωή, τα οποία αντιπροσωπεύουν διαφορετικές και περισσότερο διαχρονικές αξίες.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΥΝ ΤΑ ΕΙΔΩΛΑ.

-**Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης:** δημιουργούν και προβάλλουν είδωλα από το χώρο

- του θεάτρου, του κινηματογράφου, της μουσικής (ηθοποιούς, τραγουδιστές)
- του αθλητισμού (ποδοσφαιριστές, μπασκετμπολίστες)
- της πολιτικής
- της διαφήμισης και της μόδας (μοντέλα, δημιουργούς μόδας)

Η εμπορευματοποίηση των Μ.Μ.Ε., η πλήρης παθητικοποίηση και αδράνεια του νου σε συνδυασμό με την πλύση εγκεφάλου από τη διαφήμιση εντείνουν την τάση για μιμητισμό. Ειδικότερα μέσω της τηλεόρασης μυθοποιούνται πρότυπα που παρασύρουν τους νέους στη μίμηση.

-**Οικονομικά κέντρα.** Πρωταρχικός στόχος της κατασκευής των ειδώλων είναι η αύξηση των κερδών για τους κατασκευαστές τους. Η προβολή τους δημιουργεί στο κοινό τεχνητές ανάγκες είτε για την «απόλαυση» του ίδιου του ειδώλου, είτε για την ιδιοποίηση του προϊόντος, που αυτό διαφημίζει[το διαφημιζόμενο προϊόν επενεργεί υποσυνείδητα στον καταναλωτή : νομίζει πως, αν το αποκτήσει, θα μοιάσει με το είδωλο που το διαφημίζει].

-**Τα απολυταρχικά καθεστώτα:** υποκαθιστούν τη σκέψη και τις νεανικές ανησυχίες με εφήμερα είδωλα του αθλητισμού, κυρίως τους ποδοσφαιρού.

Πολιτικά κέντρα: ορισμένες κοινωνίες τα χρησιμοποιούν ως «ναρκωτικό» κατά της πνευματικής, πολιτικής και ηθικής ανησυχίας. Όταν μια κοινωνία δεν έχει ή δεν θέλει να προβάλλει ήρωες-πρότυπα, προωθεί στους νέους είδωλα, φτηνά υποκατάστατα. Το είδωλο καλείται να καλύψει τα υπαρξιακά κενά, τα ιδεολογικά αδιέξοδα, τις πνευματικές ανησυχίες και τους προσωπικούς προβληματισμούς των νέων. Όταν μια κοινωνία δε θέλει να της θέτουν οι νέοι ερωτήματα, τους προσφέρει ως ηρεμιστικό τα είδωλα.)

-**Ο τεχνολογικός προσανατολισμός της εποχής μας:**

ενισχύει το καταναλωτικό πνεύμα
συρρικνώνει τον πνευματικό πολιτισμό
ευνοεί τη διάδοση των ειδώλων

-**Η δυσλειτουργία των θεσμών, των φορέων παιδείας,** εξωθεί τους νέους στη μίμηση. Η βιομηχανοποίηση της εκπαίδευσης με τη στείρα αποστήθιση αλλά και η εξειδίκευση της γνώσης, καταλύουν τη σφαιρικότητα και την αυτενέργεια. Η απουσία πνευματικών ερεθισμάτων και η επιβολή απόψεων από το οικογενειακό περιβάλλον καταργούν το αυτεξούσιο και οδηγούν στην αντιγραφή.

-**Το ίδιο το άτομο όταν:**

έχει μειωμένη αυτοπεποίθηση
παρουσιάζει όμοια χαρακτηριστικά με το πρότυπο

Γιατί οι νέοι αναζητούν και μιμούνται πρότυπα;

Τα πρότυπα έχουν ιδιαίτερη απήχηση στους νέους, οι οποίοι σπεύδουν να μιμηθούν και να αντιγράψουν πιστά την εμφάνισή τους, τον τρόπο σκέψης, τη συμπεριφορά τους και γενικότερα την προσωπικότητά τους. Συχνά μάλιστα προσπαθούν να ταυτιστούν με αυτά επειδή:

- Αδιαμόρφωτοι και ανολοκλήρωτοι, εντυπωσιάζονται εύκολα από το διαφορετικό και το ασυνήθιστο.
- Εύπλαστοι και φιλόδοξοι, χωρίς υποκειμενική ετερότητα, προσβλέπουν στα παλιά και δοκιμασμένα πρότυπα, που εξασφαλίζουν αποδεδειγμένα κύρος και γόητρο.

ΝΕΟΙ-ΠΡΟΤΥΠΑ-ΕΙΔΩΛΑ επιμέλεια Μαρία Κάππου

- Οραματιστές αλλά και ανασφαλείς, αναζητούν την κοινωνική αποδοχή με τη διαδικασία ταύτισης ή ένταξης σε ομοϊδεατικές ομάδες.
- Απογοητευμένοι από τους μεγάλους, ψάχνουν για ερείσματα που ανταποκρίνονται στο δικό τους κόσμο του μέλλοντος.
- Εύπιστοι από τη φύση τους, υποκύπτουν στα εκθαμβωτικά είδωλα των μέσων ενημέρωσης.
- Μόνοι στην ανωνυμία των σύγχρονων πόλεων, σε οικογένειες που δεν επικοινωνούν, 'συνομιλούν' με την αφίσα του ειδώλου τους.
- Η ανάγκη της καταξίωσης τους οδηγεί στην υιοθέτηση προτύπων
- Επιδιώκουν την εύκολη αναρρίχηση και θέλουν να διαφοροποιηθούν.
- Προσπαθούν να μιμηθούν τους άλλους γιατί φοβούνται μήπως φανούν οπισθοδρομικοί, ονειροπαρμένοι, αναχρονιστικοί.
- Αδυνατούν να διακρίνουν τα όρια του ωφέλιμου και του βλαβερού. Όπως δεν ξεχωρίζουν τα όρια ανάμεσα στην ελευθερία και στην ελευθεριότητα (ασυδοσία), στην ευθύνη και στην ανευθυνότητα, στην υποχρέωση και στο δικαίωμα, έτσι δεν διακρίνουν το νεωτερικτικό από το προοδευτικό.

Έχουν θετική επίδραση

- Όταν έχουν αναγνωριστεί από το κοινωνικό σύνολο και έχουν δοκιμαστεί στο πέρασμα των χρόνων
- διδάσκουν και αποτελούν υπόδειγμα δράσης
- προβάλλουν οράματα και αγωνίζονται για την πραγμάτωσή τους
- είναι ηθικά
- διακρίνονται από ανθρωπιά, αλtruισμό, ανιδιοτέλεια, ειλικρίνεια, σεβασμό, υπευθυνότητα
- έχουν διακριθεί για τη στάση και τη δράση τους σε κοινωνικούς, πολιτικούς, εθνικούς αγώνες και διαδραμάτισαν ουσιαστικό ρόλο σε αλλαγές της κοινωνίας με στόχο το κοινό καλό
- δεν κατέχονται από αλαζονεία λόγω της υπεροχής τους και αναγνώρισης της αξίας τους από το κοινωνικό σύνολο, αντίθετα δείχνουν ταπεινοφροσύνη
- γεμίζουν τον άνθρωπο αισιοδοξία και οδηγούν σε θετική στάση για τη ζωή
- προβάλλουν διαχρονικές αξίες

Τα αρνητικά πρότυπα ή είδωλα βλάπτουν

α. τον άνθρωπο

Πνευματικά

- παρασύρουν τους νέους που δεν έχουν την κριτική ικανότητα να διακρίνουν τα ψευτοείδωλα
- οδηγούν, κυρίως τους νέους, σε άκριτη, τυφλή μίμηση και αναστέλλουν την προσωπική
- έκφραση του ατόμου
- δημιουργούν μονοδιάστατους ανθρώπους, αδιάλλακτους
- Οδηγούν στο φανατισμό, στο δογματισμό, στην προκατάληψη και πολλές φορές, στον ακραίο εθνικισμό και στο ρατσισμό.

Ηθικά

- Αποπροσανατολίζουν, φανατίζουν τους ανθρώπους
- Καλλιεργούν ψευδαισθήσεις και οδηγούν σε απατηλούς παραδείσους

ΝΕΟΙ-ΠΡΟΤΥΠΑ-ΕΙΔΩΛΑ επιμέλεια Μαρία Κάππου

- Δημιουργούν καταναλωτικό πνεύμα και προσδένουν το άτομο στο άρμα του ευδαιμονισμού.
- Δημιουργούν ανθρώπους με μειωμένη ηθική συνείδηση, γιατί οδηγούν στο ψεύδος, στην απάτη, στην ενεργοποίηση των παθών και στην υιοθέτηση της απάνθρωπης αντίληψης: «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».
- Οδηγούν στην ψυχική ανελευθερία, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνονται οι ελεύθερες επιλογές και να καταντά το άτομο εξαρτημένο. Επόμενο είναι να οδηγούν και σε νόθες μορφές ψυχαγωγίας.
- Δημιουργούν άγχος και ψυχολογικά προβλήματα στα νεαρά άτομα, γιατί αγωνιούν μήπως δεν κατορθώσουν να προσαρμοστούν στα πρότυπά τους.

β. την κοινωνία:

Προκαλείται κοινωνική δυσλειτουργία, που επιφέρει τα εξής αρνητικά αποτελέσματα:

- Δε διευκολύνουν την ομαλή συνύπαρξη των ατόμων και αποτελούν τροχοπέδη στην κοινωνική συνεργασία. Είναι, φυσικά, αδύνατο τα άτομα που ακολουθούν αρνητικά κοινωνικά πρότυπα να διαμορφώνουν κοινωνική συνείδηση.
- Οικονομική εκμετάλλευση του συνανθρώπου, ανταγωνιστικό πνεύμα, δυσκολίες στη συνεργασία.
- Κρίση κοινωνικών θεσμών και αξιών, όπως οικογένεια, φιλία, συνεργασία, συνέπεια.
- Αντικοινωνικές εκδηλώσεις και αναστάτωση του κοινωνικού συνόλου.
- Εμφανίζονται φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, όπως είναι η βία, το έγκλημα και τα
• ναρκωτικά.
- Διεύρυνση του χάσματος γενεών: ασυνεννοησία, αντιπαραθέσεις μεταξύ νέων και μεγαλύτερων, καταλυτική αμφισβήτηση.

γ. την πολιτική

- **Κρίση του πολιτικού τομέα:** αναρχικές εκδηλώσεις, περιφρόνηση της πολιτικής λειτουργίας και αδιαφορία για τους θεσμούς.
- **Αδυναμία της πολιτείας** να χρησιμοποιήσει δημιουργικά τους νέους

δ. τον πολιτισμό

Δε συμβάλλουν στην πολιτιστική πρόοδο, γιατί οδηγούν στη στείρα μίμηση, στην αντιγραφική αναπαραγωγή και στην υιοθέτηση θολών πνευματικών ρευμάτων.

Κείμενο

[Αρνητικά πρότυπα]

Οι νέοι έχουν περισσότερη ανάγκη από τα πρότυπα αυτά γιατί διαμορφώνουν τον κώδικα αξιών τους, τις πνευματικές τους αναζητήσεις, τα κοινωνικά τους ενδιαφέροντα, με μια λέξη δηλαδή την προσωπικότητά τους. Έτσι διαπλάθουν τον χαρακτήρα τους, μπορούν να υιοθετήσουν μια αποδεκτή στάση ζωής, να κοινωνικοποιηθούν ομαλά, να θέσουν υψηλούς στόχους και να αγωνιστούν για να τους υλοποιήσουν. **Τα πρότυπα είναι δηλαδή διαχρονικές αξίες, ιδανικοί σκοποί και τρόποι ζωής που διαπαιδαγωγούν τους νέους, τους παραδειγματίζουν θετικά και τους παρακινούν στη δράση όχι μόνο για να πετύχουν την ατομική τους καταξίωση, αλλά και για να συμβάλλουν στην καλύτερη λειτουργία της κοινωνίας.** Η κοινωνία παράλληλα μπορεί να προσδοκά από τους νέους της ότι θα είναι οι συνεχιστές της παράδοσης, θα αναλάβουν συλλογικές ευθύνες και ρόλους στη ζωή και θα επιτελούν με προθυμία τα καθήκοντά τους. Έτσι θα σπουδάσουν, θα καλλιεργηθούν, θα εργαστούν, θα οικοδομήσουν σχέσεις εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης με τους συνανθρώπους τους, θα υπερβούν τα εμπόδια που θα βρουν στον δρόμο τους και θα διακριθούν στον στίβο της ζωής για το δημιουργικό τους έργο.

Τα αρνητικά πρότυπα και οι επιπτώσεις τους στην κοινωνία:

Τα περισσότερα αρνητικά πρότυπα της εποχής **μας απορρέουν από τον καταναλωτικό τρόπο ζωής ο οποίος επιφέρει την απαξίωση των ηθικών αρχών και των κοινωνικών κανόνων.** Ενσάρκωση αυτών των αρνητικών προτύπων είναι ορισμένοι «ανθρώπινοι τύποι» και χαρακτήρες όπως **ο απρόσωπος άνθρωπος της μάζας, ο αδιάφορος πολίτης, ο παθητικός καταναλωτής, ο απαθής τηλεθεατής, ο φανατικός οπαδός ομάδας, θρησκείας ή κόμματος** κ.α. Η μίμησή τους είναι άλλοτε συνειδητή και εκφράζει την αντίδραση των νέων στην εποχή τους και άλλοτε προϊόν παρόρμησης και εκφράζει την αδιάφορη στάση τους γενικά στην κοινωνία. Τα αρνητικά πρότυπα αποδομούν τους θεσμούς και τις αξίες της κοινωνίας, απειλούν τη συνοχή της, τη συνεργασία και αλληλεγγύη των μελών της ή καταλύουν την έννομη τάξη και ειρήνη. Έτσι πληθαίνουν τα φαινόμενα ανομίας, παραβατικότητας και ανεξέλεγκτης βίας από άτομα ή ομάδες, που δεν κατανοούν την ανάγκη να αποδεχτούν τα θεμιτά πρότυπα και τις συλλογικές αξίες που πρεσβεύει η κοινωνία της εποχής τους.

Τα αρνητικά πρότυπα και οι επιπτώσεις τους στους νέους:

Τα αρνητικά πρότυπα **επιδρούν στην ψυχοσύνθεση των ανθρώπων** από μικρή ηλικία, όταν είναι ακόμη παιδιά ή έφηβοι, υποβάλλουν τη συμπεριφορά τους, ενώ σε μερικές μάλιστα περιπτώσεις διαμορφώνουν και τον χαρακτήρα τους. Οι νέοι υιοθετούν πιο εύκολα αυτά τα πρότυπα γιατί δεν έχουν την ωριμότητα να τα κρίνουν ορθολογικά, να τα αξιολογήσουν αρνητικά, ώστε να τα απορρίψουν, οπότε αρκούνται στην εύκολη πρόσληψη που είναι η μίμησή τους. Έτσι ασχολούνται υπερβολικά με την εμφάνισή τους, ακολουθούν γενικά τη μόδα με τις φίρμες εισαγωγής, μιμούνται διασημότητες (fashion icon) ή ανθρώπους του θεάματος, που προβάλλει το τηλεοπτικό star system, κυρίως από την ανάγκη να επιβεβαιώσουν τον εαυτό τους και να αποκτήσουν κάποια ταυτότητα. Θέλουν να είναι αναγνωρίσιμοι και να θεωρούνται “επιτυχημένοι”, για αυτό επενδύουν περισσότερο στην

εικόνα του εαυτού τους (φαίνεσθαι) και λιγότερο στην καλλιέργεια των αρετών τους (είναι). Όμως δεν μπορούν να ιεραρχήσουν και να ικανοποιήσουν όλες τις επιθυμίες τους, οπότε νιώθουν συχνά απογοήτευση και απαισιοδοξία. Το αποτέλεσμα είναι είτε να απομονώνονται κοινωνικά, να απέχουν από τα κοινά και να απαξιώνουν την πολιτική δημοκρατία, είτε να εκτονώνονται βίαια στο περιβάλλον τους (σχολικός εκφοβισμός, παραβατικότητα, χουλιγκανισμός κα).

Πώς μεταδίδονται τα αρνητικά πρότυπα στους νέους;

Στο περιβάλλον της οικογένειας, πολλές κακές συνήθειες των γονέων ή ακόμα και οι ίδιοι γονείς, συχνά γίνονται αρνητικά πρότυπα και ασκούν καταλυτική επίδραση στον τρόπο ζωής και τη συμπεριφορά των παιδιών. Τα παιδιά προσαρμόζονται εύκολα σ' αυτό το ιδιαίτερο κλίμα και νιώθουν την ανάγκη να μιμηθούν τα γονεϊκά τους πρότυπα για να αποκτήσουν κάποια ταυτότητα. **Παράλληλα η τηλεόραση** κατηγορείται, και όχι άδικα, για τα καταναλωτικά - υλιστικά πρότυπα που προβάλλει με τις πολλές διαφημίσεις, τις τηλεπωλήσεις, αλλά και την υποκουλτούρα εκπομπών, όπως είναι τα reality shows, οι "σαπουνόπερες" κα. Ένα άλλο χαρακτηριστικό στην παρεχόμενη πληροφόρηση από **πολλά μέσα, κυρίως έντυπα, είναι και η ιδεολογική προπαγάνδα, που εξυπηρετεί πολιτικούς στόχους κομμάτων** και υποβιβάζει τη νοημοσύνη των ανθρώπων κάνοντάς τους άβουλα όντα ή φανατικούς και πειθήνιους οπαδούς.

Ακόμα η σύγχρονη τεχνολογία επικοινωνιών και η κατάχρηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ιδίως από τους νέους, οδήγησαν σταδιακά στην απαξίωση πολλών αρετών κοινωνικού χαρακτήρα, όπως η αληθινή φιλία, η οικειότητα, η ανθρωπιά, η αγάπη ή ο σεβασμός των άλλων γιατί περιόρισαν την εξωστρέφεια της κοινωνικής μας ζωής και τις πραγματικές επαφές μας με τους άλλους ανθρώπους σε μια διαδικτυακού τύπου επικοινωνία, όπου όλοι μπορούν να μιλούν με όλους αλλά μηχανικά και απρόσωπα. **Οι σύγχρονοι χρήστες του διαδικτύου** εξοικειώνονται από πολύ μικρή ηλικία με ένα εικονικό περιβάλλον, οπότε βιώνουν πλαστά συναισθήματα σχέσεων, πριν να δουν και να κατανοήσουν τον αληθινό κόσμο που τους περιβάλλει. Έτσι η προσαρμογή τους στην κοινωνία και η αντίδραση τους γενικότερα στη ζωή διατηρεί την ομοιομορφία της μάζας και χάνει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που έχει μια ξεχωριστή ύπαρξη, όπως πρέπει να είναι ο κάθε λογικός και συναισθηματικός άνθρωπος.

Πώς μπορούμε να επιλέξουμε τα σωστά πρότυπα;

Ένας είναι ο τρόπος να επιλέξουμε τα σωστά πρότυπα στη ζωή μας. Η κρίση του καθενός. Αν ο άνθρωπος δεν έχει αυτή την ιδιαίτερη ικανότητα να κρίνει, να συγκρίνει, να αξιολογεί, τότε είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για ό,τι περνάει, για ό,τι κάνει και για ό,τι είναι τελικά. Ακόμα κι αν δε βρεθεί στο καλύτερο οικογενειακό ή κοινωνικό περιβάλλον, πρέπει να κάνει τις επιλογές του εκούσια, να νιώσει την ανάγκη να βελτιώσει τον εαυτό του και παράλληλα τους όρους της ζωής του. Πρότυπα υπάρχουν για όλους, αρκεί να έχουμε τη σύνεση να το καταλάβουμε και τη θέληση να τα μιμηθούμε. Ωστόσο τον κύριο ρόλο στη ζωή μας, απ' όταν είμαστε παιδιά, τον έχει η οικογένεια και συμπληρωματικά το σχολείο. Ευθύνη λοιπόν τόσο των γονέων, όσο και των δασκάλων ή καθηγητών στο σχολείο δεν είναι να υποδεικνύουν κάθε φορά και κάποιο άλλο πρότυπο, αλλά να είναι πρότυπα οι ίδιοι, γιατί ο καλύτερος τρόπος για να διδάξεις και να διαπαιδαγωγήσεις σωστά τους νέους είναι το

παράδειγμα δηλαδή το ηθικό πρότυπο που αντιπροσωπεύεις. Διαφορετικά ας αφήσουν τους νέους να κάνουν οι ίδιοι επιλογή προτύπων. Η ωριμότητα της σκέψης δεν είναι αποκλειστικό προνόμιο των μεγάλων...

http://papatsiros.blogspot.gr/2015/04/blog-post_27.html

Οι φορείς άμεσης και έμμεσης κοινωνικοποίησης των νέων -γονείς, σχολείο/εκπαιδευτικοί, μέσα μαζικής ενημέρωσης, εκκλησία-, οφείλουν να αποτελούν, πρωτίστως **με το προσωπικό τους παράδειγμα, αλλά και με την καθοδήγηση που προσφέρουν, άξια πρότυπα μίμησης**, καθώς είναι δεδομένη η μεγάλη επίδραση που ασκούν τόσο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των νέων, όσο -και κυρίως- στον τρόπο με τον οποίο οι νέοι αντιλαμβάνονται την κοινωνική τους πραγματικότητα, και στο πώς επιλέγουν τελικά να ενταχθούν και να προσαρμοστούν σε αυτή.

http://latistor.blogspot.com/2017/03/blog-post_21.html#ixzz57wrsR4HX

ΚΕΙΜΕΝΟ

(...) Είναι πράγματι γεγονός πως σήμερα προβάλλονται με κάθε μέσο άνθρωποι που διαθέτουν δύναμη, που τους επιτρέπει να επιβάλλονται στους άλλους, και πλούτο, που τους δίνει την ευχέρεια να ικανοποιούν εύκολα κάθε επιθυμία τους. Όποιος είναι σε θέση να απολαμβάνει άφθονα τα υλικά αγαθά, και μάλιστα χωρίς κόπους, γίνεται το ιδανικό κάθε νέου. Ηρωοιοούνται ποδοσφαιριστές, αποκτούν μυθικές διαστάσεις ορισμένοι τραγουδιστές, λατρεύονται ακόμη αδίστακτοι κακοποιοί. Το κοινωνικό γόητρο είναι συνάρτηση της δύναμης, του πλούτου, της ηθικής αναληψίας. Αντίθετα, επιστήμονες κορυφαίοι, μεγάλοι δημιουργοί στο χώρο της υψηλής τέχνης, ευεργέτες της ανθρωπότητας, αγωνιστές και υπερασπιστές της ειρήνης και της δικαιοσύνης ή και απλοί άνθρωποι του τίμιου μόχθου αγνοούνται ή, αν δε συμβαίνει αυτό, δε συγκινούν πια κανέναν. Κατέχουν στη συνείδηση των περισσότερων την πιο χαμηλή θέση στην αξιολογική τους κλίμακα. Η αξία του ανθρώπου μετριέται με άλλα κριτήρια. Μέσα σ' αυτό το γενικό κλίμα της υποτίμησης των γενικών αξιών χρειάζεται ασυνήθιστη ψυχική δύναμη για να εναντιωθεί κανείς στο ρεύμα, στη μόδα της εποχής και να χαράξει διαφορετική πορεία. Η δραματική μείωση των υψηλών παραδειγμάτων ζωής σ' αυτό το λόγο κυρίως οφείλεται. Έτσι, σήμερα, παρατηρείται το θλιβερό φαινόμενο στη θέση του ανιδιοτελούς επιστήμονα, του αφιερωμένου στην επιστήμη, να συναντούμε το ψυχρό επαγγελματία, που αποβλέπει με κάθε μέσο στην κατάκτηση μιας θέσης και στην αύξηση του πλούτου του, στη θέση του τολμηρού έντιμου επιχειρηματία, τον απατεώνα και εκμεταλλευτή που βιάζεται να γίνει Κροίσος, στη θέση του χαρισματικού πολιτικού που ανάλωσε τη ζωή του στην υπηρεσία των συμφερόντων της χώρας του, τον αναξίοπисто καρπωτή της εξουσίας. Και καθώς τα πρόσωπα ταυτίζονται με κάποιες ιδέες, μαζί με την κατάπτωσή τους παρασύρουν σε χρεοκοπία και όλες τις αξίες. Έτσι, φτάσαμε στην απομυθοποίηση προσώπων – συμβόλων, στο γκρέμισμα ειδώλων. Μέσα στην εικονοκλαστική μανία της εποχής μας δεν έμεινε τίποτα όρθιο. Αυτό είναι και η κυριότερη αιτία της απόλυτης επικράτησης διαμετρικά αντίθετων προτύπων. Οι σημερινοί νέοι λατρεύουν τον πλούτο, γοητεύονται από τη δύναμη και την κοινωνική προβολή και όλα αυτά τα θέλουν έτοιμα, χωρίς προσπάθεια και μόχθο.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Έχει δίκιο ο συγγραφέας; Γιατί είναι πολύ δύσκολο σήμερα να πείσει κάποιος ένα νέο ν' ακολουθήσει τον έντιμο δρόμο του μόχθου και της αρετής;
2. Για καθεμιά από τις ακόλουθες- υπογραμμισμένες λέξεις των κειμένων να βρείτε από μια συνώνυμη λέξη :προβάλλονται, ανούσια, αμοραλισμός, ξέφρενη, οδυνηρούς β.

ΝΕΟΙ-ΠΡΟΤΥΠΑ-ΕΙΔΩΛΑ επιμέλεια Μαρία Κάππου

να δώσετε μια ομόρριζη λέξη(απλή ή σύνθετη) από τις παρακάτω λέξεις: διαθέτουν, απολαμβάνει, ποδοσφαιριστές, δημιουργοί, αξιολογικοί

Παραγωγή λόγου

Σε μια ομιλία σας στη βουλή των εφήβων να επισημάνετε τις αρνητικές ή θετικές επιδράσεις που ασκούν τα πρότυπα στη ζωή των νέων και να αναφερθείτε στις προϋποθέσεις οθέτησης θετικών προτύπων.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2ο

Ο άνθρωπος είναι μιμητικό ζώο, δεν είναι μόνο ό,τι γεννιέται αλλά και ό,τι γίνεται. Πέρα από τις έμφυτες κληρονομικές καταβολές υπάρχουν και οι εξωγενείς, οι περιβαλλοντικές **επιρροές**, που καθορίζουν τη στάση και διαμορφώνουν τη συμπεριφορά μας. Έτσι σε όλες τις φάσεις της εξελικτικής μας πορείας η διαγωγή μας θα είναι συνάρτηση της καταγωγής και της αγωγής μας. Αυτή, λοιπόν, η αγωγή δεν ασκείται μόνο άμεσα και **συστηματικά** μέσα στον οικογενειακό ή το σχολικό χώρο αλλά και έμμεσα μέσα στον ευρύτερο, τον κοινωνικό χώρο. Πάντως όπου και όπως και αν ασκείται η αγωγή για να διαμορφώσει τον χαρακτήρα μας και να επηρεάσει την διαγωγή μας πρέπει να επιστρατεύσει, να υποβάλει, να προβάλλει και να επιβάλλει στην ψυχή των νέων κυρίως διάφορα πρότυπα.

Λέγοντας πρότυπα εννοούμε κάποια **ξεχωριστά** και χαρισματικά πρόσωπα, κάποια άτομα προικισμένα με φυσικές δεξιότητες ή επίκτητες ικανότητες, που εκπροσωπούν ή εκφράζουν το τέλειο, το ιδανικό για τα ανθρώπινα μέτρα στον αθλητικό, τον καλλιτεχνικό, τον πολιτικό ή τον πνευματικό και τον ηθικό χώρο. Και όπως μια εικόνα αξίζει όσο χίλιες λέξεις, έτσι και ένα πρότυπο, που ενσαρκώνει όχι θεωρητικά και δυνητικά αλλά έμπρακτα και παραστατικά αυτό που θαυμάζουμε και επιδιώκουμε, αξίζει όσο χίλιες συμβουλές.

Γι' αυτό και χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην προτυποποίηση ή την ειδωλοποίηση, που συνήθως προβάλλουν και επιβάλλουν για δικούς τους κυρίως "καταναλωτικούς" λόγους τα Μ.Μ.Ε. θα πρέπει τα πρότυπα να μην είναι ούτε φθηνά **αντίτυπα** ούτε κακέκτυπα των αληθινών προτύπων. Και εδώ προβάλλει βαρύτερη η **ευθύνη** της πολιτείας και όλων των φορέων της αγωγής, των γονιών και των δασκάλων κυρίως που καλούνται να εμψυχήσουν και να προικοδοτήσουν την παιδική κυρίως, τη νεανική ψυχή με ισχυρά πνευματικά και ηθικά αντισώματα, ώστε αλώβητη να διαπερνά τις συμπληγάδες της αισθητικής ή της ηθικής ασχημοσύνης.

Ο νέος καθώς ταυτίζεται με το πρότυπο ή το είδωλο τους αισθάνεται πως υπερνικά την ψυχολογική του ανασφάλεια, την πνευματική του ανεπάρκεια και ζει και δρα φανταστικά, έστω και ανεδαιφικά, όπως το πρότυπο ή το είδωλο που θαυμάζει και υπεραγαπά. Επειδή η νεανική ψυχή ποθεί πάντα περισσότερα από όσα έχει, δεν είναι λίγες οι στιγμές, οι περιστάσεις και οι καταστάσεις που ο νέος αποφεύγει μια μίζερη, ρηχή, αφυδατωμένη και πιεστική καθημερινότητα με τα φτερά ενός ειδώλου, ενός ιδανικού προτύπου που αποτελεί γι' αυτόν το εισιτήριο ή το εφελτήριο για το εύεπι άλμα προς την ονειρική πραγματικότητα. Το ονειρικό, το πρότυπο, το ιδανικό έχει μόνιμα και σταθερά κάθετη προοπτική, ανοδική φορά γι' αυτό κάθε φορά που ο πόθος του χιμαιρικού και η αγωνιστικότητα του εφικτού τείνουν να το πλησιάσουν, να το φτάσουν, να το αγγίξουν, να το κατακτήσουν αυτό ανεβαίνοντας ψηλότερα ξεφεύγει κάθε περίπτωση: γιατί έχει κατεύθυνση μόνο σταθερή, όχι θέση.

(Απόσπασμα από κείμενο του **Γ. ΡΟΖΟΚΟΥ**)

Α) Να γραφεί η περίληψη του ανωτέρω κειμένου (90 λέξεις)

Β) ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) επιρροές, συστηματικά, ξεχωριστά, αντίτυπα, ευθύνη: να γράψετε τα συνώνυμα των λέξεων

2) α. Να μετατραπεί σε παθητική σύνταξη η παρακάτω φράση: οι περιβαλλοντικές επιρροές διαμορφώνουν τη συμπεριφορά μας

β. Να επισημάνετε πέντε παραδείγματα συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας.

3) Να σχολιάσετε τη φράση: «Γι' αυτό και χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην προτυποποίηση ή την ειδωλοποίηση, που συνήθως προβάλλουν και επιβάλλουν για δικούς τους κυρίως "καταναλωτικούς" λόγους τα Μ.Μ.Ε. θα πρέπει τα πρότυπα να μην είναι ούτε φθηνά αντίτυπα ούτε κακέκτυπα των αληθινών προτύπων»